

लिसंखु पाखर गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
अत्तरपुर, सिन्धुपाल्चोक
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल
२०७३

लिसंखु पाखर गाउँपालिका

अत्तरपुर, सिन्धुपाल्चोक

गाउँ सभाको ११ औं अधिवेशनमा

गाउँपालिका अध्यक्ष श्री राजु लामाज्यूले प्रस्तुत गर्नुभएको

आ.ब. २०७९/०८० को लागि प्रस्तावित

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

१० असार २०७९

18/11/...
राजु लामा
अध्यक्ष

यस लिसंखु पाखर गाउँपालिकाको एघारौँ गाउँसभाका उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, उपस्थित सम्पूर्ण अतिथिगण, गाउँ सभाका सदस्यहरू, सम्पूर्ण कर्मचारीहरू पत्रकार मित्र तथा उपस्थित सम्पूर्ण बुबा, आमा, दाजु भाइ तथा दिदीबहिनीहरू,

नेपालको संविधान, २०७२ जारी भई उक्त संविधानले व्यवस्था गरेबमोजिम देशमा संघीयता कार्यान्वयनमा आएको छ । लामो समयसम्मको आम नेपाली जनताको प्रतीक्षा, दश वर्षे सशस्त्र जनयुद्ध, २०६२/६३ को जनआन्दोलन, मधेश आन्दोलन, दुईपटकसम्म संविधानसभाको निर्वाचन भई जनताका प्रतिनिधिले नै संविधानको निर्माण गरी जारी भई सकेर हाल कार्यान्वयनमा रहेको छ । संविधानले सुनिश्चित गरेका प्रावधानहरूलाई व्यवहारतः रूपान्तरण गर्ने क्रममा पहिलो स्थानीय तहको निर्वाचन, २०७४ को कार्यअवधि समाप्ती भई दोस्रो स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन २०७९ सम्पन्न भइसकेर आज हामी लिसंखु पाखर गाउँपालिकामा स्थानीय सरकारको रूपमा रही यो कार्यक्रममा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा निकै हर्षित भएका छौं ।

देशलाई यस स्थितिमा ल्याई पुऱ्याउन आफ्नो प्राणोत्सर्ग गर्ने सम्पूर्ण महान् सहिदहरू, जनआन्दोलनका घाइतेहरू, द्वन्द्वपीडितहरू तथा देशमा गणतन्त्र स्थापना तथा संघीयता स्थापना गर्न अहम् भूमिका खेल्ने सम्पूर्ण ज्ञातअज्ञात व्यक्तिहरूलाई सम्झन चाहन्छौं । संघीयता र स्थानीय सरकार मार्फत **"गाउँ गाउँमा सिंहदरवार"**, **"आफ्नो गाउँ आफै बनाउँ"** जस्ता कार्यक्रमहरूलाई मुर्तरूप दिने जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा आएको छ । यो हाम्रो लागि अवसर र चुनौति दुवै हो । अधिकार, स्रोत साधन, बजेट, उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता समेत स्थानीय तहमा स्थानान्तरण भई तल्लो निकायलाई अधिकारसम्पन्न बनाउने प्रयास गरिएको छ, जुन स्वागतयोग्य छ ।

विश्वभर फैलिएको कोभिड - १९ कोरोना भाइरसको महामारीबाट सिर्जित भयावह स्थितिबाट हाल हाम्रा दैनिक क्रियाकलापमा प्रतिकुल असर सतहमा आई विस्थापित भएको अवस्था विद्यमान छ । यस विषम परिस्थितिका बावजूद अग्रपतिमा रहि अनवरत रूपमा सेवा प्रवाह गर्नुहुने जनप्रतिनिधि, स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी लगायत सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । यस महामारीका कारण आफ्नो जीवन गुमाउन बाध्य स्वदेश तथा विदेशमा रहनु भएका नेपाली नागरिकहरू प्रति हार्दिक श्रद्धञ्जली, शोक सन्तप्त परिवारप्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछु । विश्वसामु देखापरेको यस विपत्तिले थप परम्परागत विकासको प्रक्रियामा नयाँ चुनौती थप गरी विकासको गतिमा ब्रेक लगाउने अवस्था सिर्जना गरेको छ । त्यसबाट यस लिसंखु पाखर गाउँपालिका पनि अछुतो छैन । सोहि कुरालाई चिदै विकासको गतिविधिलाई नयाँ सोचबाट डोऱ्याउनु पर्ने परिस्थिती

Handwritten signature

मजल बहादुर विष्ट
प्रमुख अधिकृत

Handwritten signature
राजु लामा
पृष्ठ ९

हाम्रो सामु देखा परेको छ । सोही कुरालाई मध्यनजर गर्दै आगामी आ.व. को नीति तथा कार्यक्रमलाई गाउँपालिकाको रोजगारी र विकास प्रति केन्द्रित गर्ने प्रयास गरेको छु ।

उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू,

अब म बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिइएका आधारहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

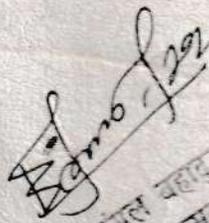
बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिइएका आधारहरू

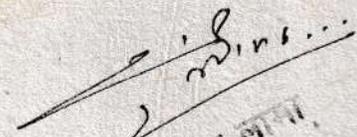
- १) नेपालको संविधानले व्यवस्था गरेका मौलिक हक तथा अनुसूची ८ र ९ ले निर्दिष्ट गरेका स्थानीय तहको एकल तथा साभा अधिकारहरू
- २) नेपाल सरकारको विनियोजन अध्यादेश, २०७९ का प्राथमिकताहरू
- ३) नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को बजेट बक्तव्य
- ४) बागमती प्रदेशको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट बक्तव्य
- ५) नेपाल सरकारको आर्थिक अध्यादेश, २०७९
- ६) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनका प्रावधानहरू
- ७) स्थानीय तहको बार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४
- ८) विगत वर्षहरूमा गाउँ सभा र कार्यपालिकाबाट पारित निर्णयहरू
- ९) सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त राय सुभावहरू
- १०) स्थानीय राजश्व परामर्श समिति, श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति तथा विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त राय, सल्लाह र सुभावहरू
- ११) लेखापरीक्षण प्रतिवेदनले औल्याएका सुभावहरू
- ११) दिगो विकासका लक्ष्यहरू
- १२) नेपालको १५ औँ पञ्चवर्षीय योजना
- १३) बागमती प्रदेशको पहिलो आवधिक योजना

दीर्घकालीन सोच

स्वस्थ, सुखी र समृद्ध लिसंखु पाखर

पर्यटन, जलस्रोत, शिक्षा र कृषिमा आधुनिकीकरण र आत्मनिर्भर

बिनोद बहादुर बिष्ट
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

राजु बहादुर
प्रमुख

लक्ष्य

लिसंखु पाखर गाउँपालिकामा रहेको प्राकृतिक स्रोत र साधनको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने, कृषि एवम् पशुपन्छी पेशा व्यवसायलाई व्यावसायीक एवम् आधुनिकीकरण गर्दै साना घरेलु उद्योगको विकास गर्ने एवम् पर्यटकीय गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गरी गाउँपालिकालाई आर्थिक केन्द्रको रूपमा विकास गरिने छ। यसका लागि समावेशी विकासलाई जोड दिँदै रोजगारी सिर्जना एवम् आर्थिक बृद्धि गर्ने, आन्तरिक स्रोतको अभिवृद्धि गर्दै आत्मनिर्भरता बृद्धि गर्ने, भौतिक निर्माण तथा आर्थिक पूर्वाधारको विकास एवम् रोजगारीको सृजना गर्दै गरिवी निवारणमा जोड दिइने छ। गाउँपालिकामा रहेको विद्यमान शैक्षिक अवस्थालाई सुधार गरी व्यवहारिक र गुणस्तरीय शिक्षा बनाउन प्राथमिकीकरण गरिनेछ।

उद्देश्य

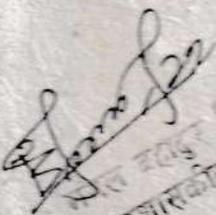
- दिगो विकासका लक्ष हासिल गर्न सघाउ पुर्याउने स्थानीय विकासका योजना तथा कार्यक्रमहरूमा उपलब्ध स्रोत साधनलाई परिचालन गर्ने।
- सबल, सक्षम र समृद्ध गाउँपालिका निर्माणको चाहनालाई परिपूर्ति गर्न आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक, पूर्वाधार, वातावरणीय र सुशासनको क्षेत्रमा उल्लेख्य प्रगति हासिल गर्दै समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने।

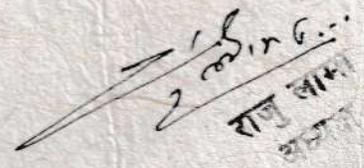
उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू,

अब म यस लिसंखु पाखर गाउँपालिकाको आ.व.२०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु।

१) संघीयता कार्यान्वयन:

- संघीयता कार्यान्वयन स्वरूप संविधान अनुरूप देशमा पहिलो र दोस्रो पटक स्थानीय तहको निर्वाचन भई जनप्रतिनिधि विहीन अवस्थाको अन्त्य भएको ५ वर्ष पुरा भएको छ। अवका दिनमा लिसंखु पाखर गाउँपालिकाको स्थानीय सरकारले विकट भौगोलिक अवस्थितिमा रहेको यस गाउँपालिकामा सर्वसाधारण जनताले प्रत्यक्ष अनुभुत गर्ने खालका योजना तर्जुमा गर्ने, स्थानीय जनतालाई योजना तर्जुमा साथै कार्यान्वयनमा प्रत्यक्ष सहभागी गराउने, मागमा आधारित र यस क्षेत्रको माटो सुहाउँदो कार्यक्रम तथा विकास गतिविधिहरू सञ्चालन गरी यस क्षेत्रका जनताको चरम गरिवी न्युनीकरण गर्ने प्रमुख नीति लिइएको छ।

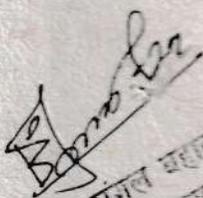

संघीयता कार्यान्वयन विभाग
संघीयता कार्यान्वयन विभाग

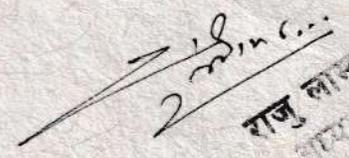

राजु लामा
संघीयता कार्यान्वयन विभाग

२) पूर्वाधार विकास तथा भवन नियमन

- विकासको लागि लिसंखु पाखरलाई पखने सुविधा नभएको हुँदा विकासमा आलटाल गर्ने सुविधाबाट सम्पूर्ण स्थानीय सरकारका प्रतिनिधिहरूलाई वञ्चित गर्दै विकासमा जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थितिलाई बढोत्तरी गर्दै लगिने छ।
- यस विकट भूभागमा पूर्वाधार विकास गरी समृद्ध बनाउने क्रममा क्रमशः गाउँपालिका भित्रका प्रत्येक वडाहरूलाई १२ महिना सडक सञ्चालन गर्न सकिने गरी सडक स्तरोन्नती गर्ने तर्फ ध्यान केन्द्रित गरिनेछ।
- गाउँपालिकालाई एक चक्रपथ (रिडरोड) ले जोड्ने परिकल्पना अधिल्लो स्थानीय सरकारले गरिसकेको सन्दर्भमा चक्रपथ निर्माण कार्य थालनी गरिनेछ।
- आगामी पाँच (५) वर्ष भित्रमा गाउँपालिको कार्यालय देखि सबै वडामा पुग्ने सडकलाई ग्राभेल, सोलिड र कालोपत्रे गरिने नीति अनुरूप सबै वडा कार्यालय जोड्ने सडकहरूलाई स्तरोन्नती गर्ने तर्फ केन्द्रित भई विभिन्न छरिएर रहेका सडकहरूलाई सन्जालिकरण गरी गाउँपालिकामा चक्रपथ निर्माण गर्नका लागि बाँकी क्षेत्रको सडकको पहिचान भइसकेकाले सडक गुरुयोजना बमोजिम आगामी ५ वर्ष भित्र चक्रपथ निर्माणको कार्यलाई मूर्तता दिइनेछ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत गरिने विकास निर्माणका कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- उपभोक्ता समितिलाई विकासका योजनाहरूमा अपनत्व र स्वामित्वको प्रत्याभुत गराउन कार्य शुभारम्भ गर्दाकै वखत आर्थिक ऐनले तोक्को जिम्मेवारी पुरा गराउन आवश्यक कदम चालिनेछ।
- योजना कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीलाईलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- दिगो पूर्वाधार विकासको रणनीति अवलम्बन गर्दै गाउँपालिकाका नागरिकलाई पूर्वाधार विकास मार्फत रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्न भोलुङ्गे पूलको निर्माण कार्यक्रमलाई आवश्यकता अनुरूप प्राथमिकरण गरी गसुम खोला, बन्धन पेट्कु-तौथली खोला भोलुङ्गे पूल निर्माण कार्य तिब्रताका साथ अघि बढाई सम्पन्न गरिनेछ।
- योजनाहरूको सम्झौता र भुक्तानी प्रणालीलाई सरलीकरण गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० वाट **उपभोक्ता समिति योजना संचालन पुस्तिका** कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- साथै योजना सम्झौता र कार्यान्वयनलाई सहज बनाउन स्थानीय उपभोक्ताको हित प्रवर्द्धनका लागि योजना घुम्ति शिविर सञ्चालन गरिनेछ।

मंगल बहादुर विष्ट
गाउँपालिका अध्यक्ष

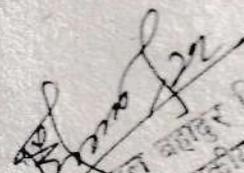

राजु
गाउँपालिका अध्यक्ष

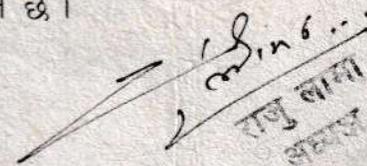

- गाउँपालिकाको पूर्वाधार विकास पूर्ण तथ्यांक संकलन गर्ने उद्देश्यले गाउँपालिका भित्र निर्माण भएका सडक खानेपानी भवन लगायत पूर्वाधारको एकीकृत अभिलेख खडा गरिनेछ ।
- जनतालाई प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले यस गाउँपालिकाको सुविधा सम्पन्न स्थायी प्रशासकीय भवनको बहुवर्षिय ठेक्का आह्वान भई निर्माण कार्य सुचारु भइसकेको छ । उक्त प्रशासकीय भवनको निर्माण कार्यलाई आगामी ३ वर्ष भित्र सम्पन्न गरी स्थानीय सेवाग्राहीलाई आफ्नै स्थायी प्रशासकीय भवनबाट सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउने प्रयत्न गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै निर्मित भवनहरूको अभिलेखिकरण गर्ने, नयाँ निर्माण हुने भवनहरूको नक्सा पास गर्ने कार्यलाई बाध्यात्मक बनाउने, सबै घरहरूको नम्बर कायम गरी बसोबासलाई व्यवस्थित बस्ती विकास गर्ने रणनीति अपनाइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाबाट स्वीकृत नलिईकन निर्माण भएका घर तथा भवनहरूलाई आवश्यक पहिचान गरी भवन आचारसंहिता कार्यान्वयन गराउन बाध्यात्मक बनाइनेछ ।
- टोल विकास संस्था गठन तथा दर्ता गरी गाउँपालिकाका सम्पूर्ण विकास निर्माणका कार्यहरु टोल विकास संस्था मार्फत गराउनको लागि आवश्यक नीति लिईनेछ ।

३) सामाजिक विकास तथा सामाजिक न्याय

- गाउँपालिका भित्र दर्ता हुने सम्पूर्ण देवानी प्रकृतिका मुद्दाहरूलाई छिटो र छरितो ढंगले छिनोफानो गरी पिडितलाई न्याय प्रदान गर्न आवश्यक ऐन, नियमहरूको निर्माण कार्यलाई तिव्रता प्रदान गर्दै न्यायिक समिति मार्फत सत्यको अन्वेषण गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाई सभ्य र शान्त समाजको निर्माणको अभियानलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । न्यायिक निरूपणको लागि यसै आ.व देखि न्यायिक इजलास निर्माण सम्पन्न गरी न्यायिक निरूपणको कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- समाजमा रहेका विविध जनजाती, लिङ्ग, भाषा, संस्कृति र धर्मको बीचमा रहेका संकिर्णताहरूको अन्त्य गरी सामाजिक सद्भाव र एकता कायम गराउन साभ्ना सामाजिक भावना पैदा गराउन आवश्यक जागरण अभियानको शुरुवात गरिनेछ ।
- दिगो विकासका लागि न्यायमा सबैको पहुँच स्थापित गर्दै शान्तिपूर्ण र समावेशी समाजको प्रवर्द्धन गर्न प्रयत्न गरिने छ ।
- न्यायिक समितिको कामलाई चुस्त दुरुस्त र विश्वसनीय बनाइने छ ।
- मेलमिलापकर्ताको थप उत्पादन र क्षमता विकास गरिने छ ।
- विवादलाई मेलमिलापको माध्यमद्वारा समाधान खोजिने छ ।

राजु लामा
समाजिक अधिकृत

राजु लामा
समाजिक अधिकृत

- न्यायिक इजलास थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
- न्यायिक समिति मार्फत दिने कानूनी सेवा सरल सहज बनाइने छ ।
- संविधानले तोके बमोजिम स्थानीय सरकारले निर्माण गर्नुपर्ने ऐन, नियमावली र कार्यविधिहरू क्रमिकरूपमा तयार गरी सभामा पेश गरिने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूको विवरण अनलाइन प्रणालीमा अद्यावधिक गरिनेछ । यस कार्यक्रम संघीय सरकार मार्फत सञ्चालन हुने भएपनि लाभग्राहीहरूको विवरण अनलाइन अद्यावधिक गर्नुका साथै सामाजिक सुरक्षा रकम समयमा नै प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाउदै सार्वजनिक स्थानमा सुचना टाँस गरी सोको जानकारी सर्वसाधारण नागरिक सम्म पुऱ्याउने व्यवस्था पूर्ण रूपमा पालना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- न्याय सम्पादनको लागि ऐन नियम तथा कानूनहरू आवश्यकता अनुरूप निर्माण तथा परिमार्जन गरिनेछ ।

४) खानेपानी तथा सरसफाई

- गाउँपालिका भित्रका चुनौतीको रूपमा रहेको खानेपानी अभावको अन्त्य गरी जनतालाई सुरक्षित खानेपानीको प्रवन्ध मिलाउनका लागि पहल गरिनेछ ।
- खानेपानीको अभाव भएका वस्तीहरूमा स्वच्छ खानेपानीको सुविधा उपलब्ध गराउन खानेपानी आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने, खानेपानीको शुद्धीकरण गरेर मात्र पिउने, सरसफाईमा ध्यान दिने संस्कारको विकास गर्ने तथा यस सम्बन्धमा **एक घर एक धारा** को नीतिलाई मुर्तता दिन कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । यसका लागि पानीका मुहानहरूको अभिलेखिकरण गर्दै DPR निर्माणलाई तिव्रता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका खानेपानि तथा सरसफाईको समुचित व्यवस्थापनको लागि आवश्यक समिति/संस्थालाई जिम्मेवारी हस्तान्तरण गरिने नीति अनुरूप गाउँपालिका स्तरिय खानेपानी उपभोक्ता समिति निर्माण गर्ने प्रक्रियालाई द्रुतता प्रदान गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको खानेपानीमा भएको समस्याको समाधान गर्न खानेपानी मुहान दर्ता नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- रोजगारी श्रृजना गर्ने अभिप्रायले गाउँपालिका भित्र प्लम्बर सम्बन्धी आवश्यक तालिम व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ ।

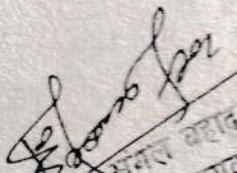
18/07/20
मंगल बजार विड
प्रशासकिय कमिडिण

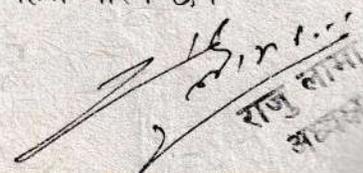
2/12/20
राजु लामा
प्रशासक

- गाउँपालिका खुला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा भईसकेको सन्दर्भमा सार्वजनिक स्थलमा शौचालय व्यवस्थापन गर्नुपर्ने नेपाल सरकारको नीति अनुरु जिरी सडक खण्ड अन्तर्गत यात्रु तथा सर्वसाधारणको सुविधाको लागि विशेष गरी राजमार्ग क्षेत्रमा आवश्यकता हेरी **सार्वजनिक शौचालय निर्माण** गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको फोहरमैलामा व्यवस्थापनका लागि **फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्र स्थापनाका** लागि सम्भाव्यता अध्ययन कार्यलाई सुरुवात गरिनेछ ।

५) उर्जा जलस्रोत तथा सिचाई

- वनजङ्गल तथा वातावरण जोगाउन वैकल्पिक उर्जामार्फत दाउराको प्रयोगलाई क्रमशः विस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- **हरेक घर उज्यालो घर** कार्यक्रम संचालन गरी विद्युतको भरपर्दो व्यवस्था गर्न लघु जलविद्युत आयोजनाहरूलाई सञ्चालनमा ल्याई स्थानीय जनतालाई विद्युत उपभोगको प्रवन्ध मिलाउनेतर्फ उर्जा मन्त्रालय, नेपाल विद्युत प्राधिकरण तथा अन्य दातृ निकायहरूसँग सहकार्य गरी यस गाउँपालिकाको अवको पाइला लघुजलविद्युत उत्पादन तर्फ केन्द्रित हुनेछ । यसका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरी **"नेपालको पानी जनताको लगानी"** भन्ने संघीय सरकारको नीति अनुरूप स्थानीय व्यक्तीहरूको लगानीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै विद्युतबाट प्राप्त रोयल्टी उपयोग गरी विभिन्न सार्वजनिक स्थानहरूमा सौर्य बत्तिको जडान मार्फत उज्यालो लिसंखु पाखरको अभियानलाई तिव्रताका साथ अघि वढाईनेछ ।
- वैकल्पिक उर्जाको अभावका कारण वर्षेनि हजारौं रुखहरू विनाश भई वातावरणमा उच्च जोखिम आउने हुनाले वैकल्पिक उर्जाको स्रोतहरूको खोजी तर्फ पहल कदमी गरी अवैध रुख कटानलाई निरुत्साहित गर्दै वनक्षेत्र विस्तार कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- **हरित विद्यालयको अवधारणा**लाई प्राथमिकताका साथ अगाडी वढाईनेछ ।
- वातावरणीय सन्तुलन र मानवीय सुरक्षा लगायतका विषयमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्राकृतिक प्रकोपसँग जुध्न सक्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, नदी नियन्त्रण, पहिरो नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण लगायतका विषयलाई महत्वका साथ सम्बोधन गरिनेछ ।
- सडक गाउँ वस्ति उज्यालो र सुरक्षित बनाउन क्रमिक रूपमा सौर्य बत्तीको विस्तार गर्दै लगिने छ ।
- भाडीबाट प्राप्त कच्चा पदार्थबाट वायोग्यास उत्पादन गर्न पहल गरिने छ ।

राजु हामा
अध्यक्ष

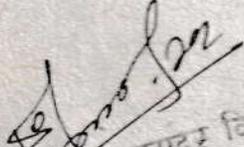

राजु हामा
अध्यक्ष

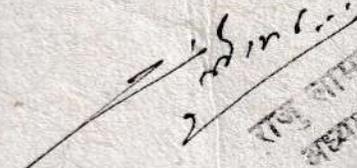

- लुकिछिपी गैहकानूनी किसिमबाट विद्युत चोरी गर्ने कार्य न्यूनीकरणका लागि केवल लाइन राख्न पहल गरिने छ ।

६) आर्थिक प्रशासन तथा राजश्व

- करको दर वढाएर भन्दा करको दायरा फराकिलो बनाएर आन्तरिक आम्दानी बढोत्तरी गर्न सकिन्छ, भन्ने नीतिलाई अवलम्बन गर्दै गाउँपालिकाको यथेष्ट आन्तरिक आम्दानीलाई संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको अनुदान संग मिश्रण गरी विकासका प्रत्येक आयामहरूमा सफलताको खोजी गर्दै अधि बढ्ने अभियानको शुरुवात गरिनेछ ।
- यस क्षेत्रमा उठ्ने राजस्वलाई थप व्यवस्थित गरी राजस्व परिचालन तथा राजस्व चुहावटको नियन्त्रणमा जोड दिई हुन सक्ने सम्भावित राजश्व चुहावटलाई रोक्न शुक्ष्म निगरानी गरी दोषीलाई कारवाहीको दायरामा ल्याईनेछ ।
- यस क्षेत्र बाट उठ्ने राजस्व बाँडफाडको लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य विभिन्न निकायसंग समन्वय गरिनेछ ।
- आर्थिक पारदर्शिता र वित्तिय अनुशासन कडाईका साथ लागु गर्न कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तथा सक्षमता विकास गर्ने खालका तालिम गोष्ठी तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै लगिनेछ ।
- बेरुजु न्यूनीकरण गर्ने र बेरुजु फछ्यौटलाई पालिकाले आगामी आर्थिक वर्ष देखि **वित्तिय सुशासन अभियानको** रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- पालिकाको आन्तरिक आय श्रोतलाई बढोत्तरी गर्ने अभिप्रायले प्राप्त आन्तरीक राजश्व अधिकार र परिचालनको अवस्थालाई सुदृढिकरण गरी कर तथा राजस्व परिचालन सम्बन्धि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था मार्फत करको नीतिलाई अवलम्बन गरी **राजस्व सुधार कार्ययोजना** तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को आधारमा लिसंखु पाखर गाँउपालिकाको आर्थिक ऐन, प्रचलित ऐन कानून तथा नेपाल सरकारद्वारा जारी गरिएका नीति र मार्गदर्शन बमोजिम राजश्व संकलनलाई व्यवस्थित गरी राजश्व अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कोभिड १९ बाट प्रभावित उद्योग, व्यवसायहरूलाई वार्षिक नवीकरण शुल्क छुट दिने नीति लिइने छ । अर्थतन्त्रका तीन स्तम्भहरू सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रलाई सहभागिता, स्व:स्फुर्त विकास र परिपूरक भूमिकामार्फत गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रलाई सुदृढ गर्दै समृद्धिको मार्गतर्फ आर्थिक नीतिहरू केन्द्रित गरिने छ ।

बहादुर विष्ट
सचिव

राजु रामा
अध्यक्ष

- व्यवसाय दर्ता, प्यान, भ्याटमा दर्ता, सरकारले लिने कर राजश्वका विषयमा जनचेतना जगाउन सम्बन्धित कार्यालयको सहयोगमा गा.पा. भित्र अभियानको रूपमा अभिमुखीकरण शिविर सञ्चालन गर्न पहल गरिने छ । साथै पालिका भित्रका सबैभन्दा बढी कर बुझाउने फर्म, व्यक्तिहरू छनोट गरी पुरस्कारको व्यवस्था गरिने छ ।

७) महिला तथा बालबालिका ज्येष्ठ नागरिक/अपाङ्ग/सामाजिक समावेशीकरण

क) महिला

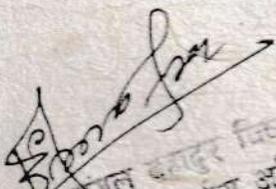
- घरपरिवार सञ्चालन व्यवस्थापनमा सबैभन्दा धेरै काममहिलाहरूले गरेको पाइन्छ । जुन घरको महिला सक्षम हुन्छन त्यो घर परिवार पनि धेरै हदसम्म सवल, सक्षम र समृद्ध हुन्छ । समाजका सबै महिलालाई सवल, सक्षम र समृद्ध बनाउन सकियो भने वडा र गाउँपालिकावासीको जीवन समुन्नत, समृद्ध बनाउन सकिन्छ भन्ने मान्यतका साथ निम्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- महिलाहरूको आर्थिक सामाजिक राजनैतिक सशक्तीकरणका लागि सीप, क्षमता, नेतृत्व तथा व्यक्तित्व विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्ग नागरिकलाई कदर/सम्मान गरिने छ ।
- लैङ्गीक हिंसा नियन्त्रण र हिंसाका घटना व्यवस्थापनमा सामुदायिक संयन्त्रहरूलाई सशक्त रूपमा परिचालन हुनेछन् ।
- स्थानीय महिलाद्वारा उत्पादित व्यवसायीक उत्पादनलाई प्रोत्साहित गर्न राष्ट्रिय बजारसम्म पहिचान गराउने नीति लिइनेछ ।
- महिला अधिकार एवम् क्षमता विकास कार्यमा महिला सञ्जालसँग सहकार्य गरिने छ ।

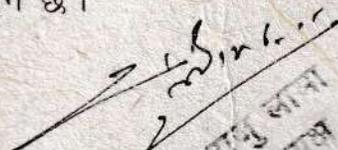
ख) बालबालिका

- सबै प्रकारका बालश्रम अन्त्य गर्न पहल गरिने छ ।
- बालबालिका माथि हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण र दुर्व्यवहार अन्त्य गरिने छ ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा पहुँच पुऱ्याइने छ ।
- मानव बेचबिखन र बाल-विवाहमुक्त गाउँपालिका बनाउन प्रयत्न हुने छ ।
- जन्म भएका बालबालिकालाई सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

ग) अपाङ्ग

- अपाङ्ग भएका सबै व्यक्तिलाई परिचय पत्र प्रदान गरिने छ ।

राजु जाना
सहायक अधिकृत

राजु जाना
सहायक

- पूर्ण अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई पुनस्थापनाको लागि पहल गरिने छ ।
- आसिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सीप विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूमाथि हुने सबै प्रकारका दुर्ब्यवहारको अन्त्य गरिने छ ।

घ) ज्येष्ठ नागरिक

- ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सम्मानजनक व्यवहार गर्न परिवार, समुदाय र युवा पुस्तालाई अभिप्रेरित गरिने छ ।
खकानून प्रदत्त हक अधिकार र सेवामा पहुँच पुऱ्याउन सरकारवालासँग समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।
- ६० वर्ष पुगेका सबै ज्येष्ठ नागरिकलाई परिचय पत्र वितरण गरिने छ । महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पालिकास्तरीय समिति, सञ्जाललाई सकृय बनाई लक्षित समूह विशेषका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिने छ ।
- विकासका गतिविधिहरूमा महिलाको शत प्रतिशत सहभागीतालाई सुनिश्चित गर्न कुनैपनि योजना कार्यान्वयनको लागि महिलाहरू मात्र सम्मिलित उपभोक्ता समिति दर्ता भई योजना सम्पन्न गर्न चाहेमा नियमानुसार गर्नुपर्ने लागत सहभागिता र धरौटी र सिफारिस रकममा ५० % छुटको व्यवस्था प्रदान गरी विकासमा महिला अपनत्वलाई प्रवर्द्धन गर्दै लगिनेछ ।

ड) सामाजिक समावेशीकरण

- सबै प्रकारका छुवाछुत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिक विभेद र हिंसा निराकरण गर्न टोल विकास संस्था मार्फत सामाजिक परिचालनका कार्यक्रमका सञ्चालन गरी सामाजिक सहिष्णुता र सौहार्दयता सहितको समतामुलक समाजको आधार तयार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट गठन गरिने विषयगत तथा अन्य समिति, उप समिति, कार्यदल गठन गर्दा कानूनले निर्दिष्ट गरेको समानुपातिक समावेशीता कायम गरी निर्णय प्रकृत्यामा समेत समावेशी सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- बालबालिका पुनस्थापना केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ ।

८) कृषि तथा पशु पन्छी विकास

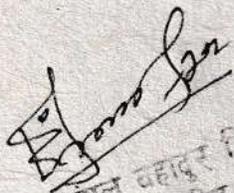
वनौँ आत्मनिर्भर गाउँपालिकावासी, बढाऔँ उत्पादन र स्वरोजगारीको मान्यताका साथ हाम्रो सबै जमिनलाई उर्वर बनाऔँ, कृषि र पशुपंक्षी पालनलाई व्यावसायिकरण गरौँ, उत्पादित

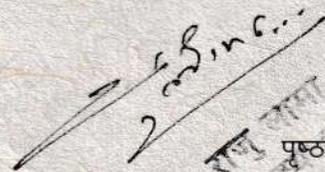
[Handwritten signature]
कृषि

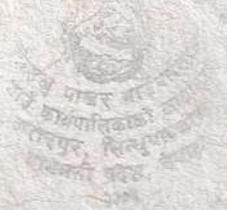
[Handwritten signature] पृष्ठ १०
२

वस्तुहरूको प्रशोधनमा जोड दिउं भन्ने अवधारणलाई कार्यान्वयन गर्न निम्न कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकरण गर्दै लगिनेछ ।

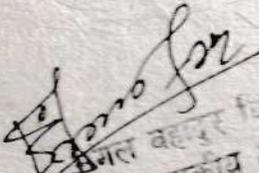
- कृषि तथा पशु-पंक्षी पालनलाई आधुनिकीकरण, यान्त्रीकरण र व्यावसायिकरण गर्दै उत्पादकत्व बृद्धि गरी यस क्षेत्रलाई अर्गानिक तरकारी, खाद्यान्न, दुध र मासुजन्य पदार्थमा आत्मनिर्भर बनाउने नीति लिइने छ ।
- विभिन्न वडाहरूमा औषधी उपचार सेवा सहितको पशु पन्छी उपचार केन्द्र स्थापना गरी सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत सिक्रे, ताम्चे, चिप्ले, तीनचोक, निगाले, तमाखुबारी, बन्धन भेडाखोर क्षेत्रलाई आलु पकेट क्षेत्र एवं ठूलोधादिङ्गको डाँसे क्षेत्रलाई सुन्तला पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइने छ ।
- कृषि एवम् पशुपालनलाई व्यावसायिक एवम् यान्त्रिकरण गर्न कृषकको समेत सहभागितामा यन्त्र, उपकरण, विउ, बिरुवा, पशुपंक्षीमा बिमा अनुदान दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- धान खेतीका लागि वडा नं. १, २ र ६, आलु र तरकारी खेतीका लागि वडा नं. ३, ४ र ५, मकै खेतीका लागि वडा नं. ७लाई प्रोत्साहित गरी व्यावसायिक उत्पादन बृद्धिमा जोड दिइने छ ।
- त्यस्तै फलफुलतर्फ वडा नं. १ मा सुन्तला, जुनार, कागती, किवी, वडा नं. ४ मा किवी, वडा नं. ५ मा किवी, आलुचा, वडा नं. ६ मा सुन्तला र वडा नं. ७ मा किवी फलफूल खेतीलाई क्रमिक रूपमा व्यावसायिकरण गर्दै लगिने छ ।
- कृषि उपज राख्ने चिस्यान केन्द्रको निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढेकोमा त्यसलाई सम्पन्न गरिने छ ।
- मासु उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने नीति लिइने छ । जसबाट गाई-भैसी, कुखुरा-बाखा र बंगुर पालनलाई व्यावसायीकरण गर्ने र दुग्ध व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न सहकारी संस्थाहरूलाई डेरी स्थापना गर्न आवश्यक पर्ने सामग्री अनुदान दिने नीति लिइने छ ।
- कृषि र पशुपंक्षी उपचार एवम् परीक्षणसँग सम्बन्धित पालिकास्तरीय १/१ वटा ल्याबको व्यवस्था मिलाउन प्रयत्न गरिने छ ।
- कृषि तथा पशु वस्तुहरूको बीमा गर्न जागरण तथा सचेतना अभिवृद्धिमूलक कार्यहरू गरिने छ । सबै व्यावसायिक कृषकहरूलाई बिमा गर्न सहजीकरण गरिने छ ।
- कृषि र पशु विकासलाई व्यावसायीकरण गर्न न्यूनतम अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

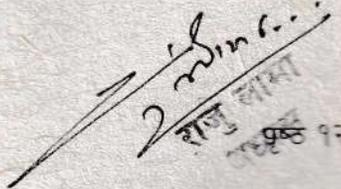

राजेंद्र सिंह
समस्त बहादुर विष्ट
समस्त प्रशासकीय अधिकृत

राजेंद्र सिंह
पृष्ठ ११

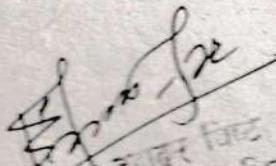

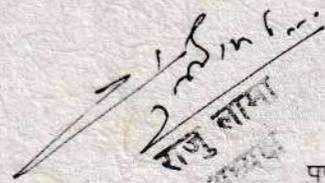
- वास्तविक किसानको पहिचान खुलाउन कार्यपालिकाबाट कार्यविधि तयार गरी किसान परिचय-पत्र प्रदान गर्ने कार्य सुरुवात गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले आफ्नै एउटा कृषि फर्म स्थापना गर्न पहल कदमी लिनेछ ।
- किसानलाई व्यावसायिक बनाउन मागमा आधारित तालिमको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- सबै वडामा कृषि-पशु प्राविधिकको व्यवस्था गर्न पहल गरिने छ । कार्यविधि बनाई कृषकका घर गोठ, खेत बारीमा प्राविधिक सेवा पुऱ्याउने नीति लिइने छ ।
- कोरोना महामारीका कारण आइपर्न सक्ने खाद्य संकटलाई ध्यानमा राखी बाँभोजगा उत्पादनशील बनाउन भू उपयोग नीति अवलम्बन गरिने छ । बाँभोज रहेको खेत बारीमा खाद्यान्न उत्पादन गर्ने व्यक्ति, समूह तथा फर्मलाई प्रोत्साहित गर्न कार्यविधि बनाई सहूलियत ऋण र अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- वन्यजन्तुले कृषि बालीमा पुऱ्याउने हानी नोक्सानीलाई न्यूनीकरण गर्न विभिन्न उपायहरूको खोजी गरिने छ ।
- प्राकृतिक प्रकोपबाट कृषि बालीमा धेरै हानी नोक्सानी भएको अवस्थामा सो को असर कम गर्न आवश्यक कार्य गरिने छ ।
- सामुदायिक अध्ययन केन्द्रमा कृषि पुस्तकालयको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- यस गाउँपालिका भित्रको सातै वटा वडाको कृषि योग्य जमिन, हावापानी, माटोको अवस्था, सिंचाईको अवस्था, कृषि सडकको अवस्था बारेमा विज्ञ टोली खटाई विस्तृत अध्ययन गरी हावापानी र माटो सुहाउँदो कृषि तथा पशुपालन व्यावसाय गर्न किसानहरूलाई सुसुचित गरी उपयुक्त कृषि कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
- जैविक तथा प्राङ्गारिक मललाई, प्रोत्साहन गरी अर्गानिक खेतिलाई महत्व दिईने छ । रासायनिक मलको खपत न्यूनीकरण गरी गोठेमल, हरियोमल, कम्पोष्टमल, उत्पादनलाई प्राथमिकता दिई माटोको उर्वरा शक्तिलाई बृद्धि गरिने छ ।
- यस गाउँपालिका भित्र उत्पादन हुने आलु, टमाटर, फलफुल लगायतका कृषि जन्य उत्पादनको बजारीकरण अवस्थालाई ध्यानमा राखी आवश्यक (Cold store) निर्माण गरी केहि समय (ज्यामी) गरी बजारिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- हरेक वडामा कृषि उपज संकलन केन्द्र निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । उत्पादित हरियो तरकारी बजारीकरणका लागि लिसंखु देखि सिलढुङ्गा सम्म संचालित निःशुल्क तरकारी ढुवानी सेवालाई कृषि एम्बुलेन्स सेवामा विस्तार गरी पालिकाका सातै वटा वडामा विस्तार गरिने छ ।

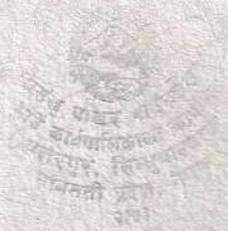

जिल्ला विकास अधिकारी
सुदूर पश्चिम प्रदेश

राजु दासा
पञ्चथर १२

- खेति योग्य जमिन बाँजो राख्ने प्रवृत्तिलाई न्यूनिकरण गर्दै सामुहिक खेति कार्यक्रम संचालन गरी युवा पुस्ता, शैक्षिक वेरोजगार तथा विदेशिन तयार जनशक्तिलाई कृषि पेशामा अनुदान तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- **माटो परिक्षणको लागि डिजिटल** मेसिन सहित माटो ल्यावको व्यवस्था गरिने छ ।
- लिसंखु पाखर गाउँपालिकाको, जनसंख्या, कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा आवद्ध जनसंख्या, शैक्षिक वेरोजगारीको संख्या, दक्ष अदक्ष कामदार, डकर्मी, सिकर्मी, व्यावसायिक सुचिकार, लगायत सम्पूर्ण जनशक्ति पहिचान गरी लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- **एक विद्यालय एक कृषि कार्यक्रम** मार्फत सरकारी विद्यालय छनौट गरी विद्यालयमा खाली रहेको जग्गामा विभिन्न कृषि कार्यक्रम संचालन गरी **पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम** लागु गरी आगामी वर्षहरूमा कृषि प्राविधिक विद्यालय स्थापना गरिने नीति लिईएको छ ।
- यस लिसंखु पाखर गाउँपालिका भित्र उत्पादन गरिने आलु, तरकारी, तथा खाद्यान्न बालीको बीउ प्रमाणीकरण, बीउ बैङ्क स्थापना, रैथाने वालीको संरक्षण तथा उत्पादित वस्तुको ब्रान्डीड गरी बजारीकरण गरिने छ ।
- बार्षिक ३०, ००० फलफुलको विरुवा उत्पादन गर्ने क्षमता भएको नर्सरी स्थापना गरी फलफुल क्षेत्रमा आत्मनिर्भर तथा उत्पादित फलफुलको प्रशोधनको लागि **प्रशोधन केन्द्रको स्थापना** गरिने नति लिएको छ ।
- कृषि टोलफी नम्बर संचालन गरी कृषि संग सम्बन्धित समस्याहरू सुनुवाई गरी तत्काल समाधान तथा नयाँ सुचना र जानकारीहरू प्रवाह गरिने छ ।
- डिजिटल प्रविधि प्रणाली मार्फत कृषि उत्पादन, उपजको बजार मुल्य, उत्पादनको अवस्था (**पहिलेको र हालको अवस्था घटेको बढेको**) जानकारी ग्राफ मार्फत सम्पूर्ण लिसंखु बासीलाई चौविसै घण्टा देखाईने व्यवस्था मिलाईने ।
- व्यवसायिक तरकारी खेती कार्यलाई प्राथमिकतामा राखी युवाहरूलाई कृषि पेशामा रोजगारीको सिर्जना गराई व्यवसायिक खेति गर्नको लागि प्रोत्साहन गरिने नीति लिएको छ ।
- रासायनिक मलको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गरी प्राङ्गारीक मलको प्रयोगलाई बढोत्तरी गर्दै लैजान **प्राङ्गारीक मल उत्पादन केन्द्र** स्थापना गरी अर्गानीक खेतिलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकालाई प्राङ्गारिक मलमा आत्मनिर्भर गाउँपालिकामा रूपान्तरण गर्न रसायनिक मलमा दिईदै आएको अनुदान क्रमिक रूपमा प्राङ्गारिक मल तर्फ स्थानान्तरण गर्ने नीतिलाई बढावा दिई लगिनेछ ।

 कर्णेली अश्वरुज विष्ट
 प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

 राजु लामा
 अध्यक्ष

- कृषिलाई वैज्ञानीकीकरण, यान्त्रिकीकरण गर्दै व्यवसायीकरण गरी उद्योगको रूपमा स्थापित गर्ने उद्देश्यले प्रदेश सरकारको आवश्यक सहयोग र सहकार्यमा लिसंखु पाखर गाउँपालिकाका कृषकहरू सम्मिलित सामुहिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम गर्न र यस्तै प्रकृतिका अन्य सामुहिक खेती कार्यक्रमहरू सुचारु गर्न नागरिकहरूलाई समेत प्रोत्साहित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पशुपन्छी विकासलाई प्रश्रय गर्न आन्तरिक परजिवि नियन्त्रण कार्यक्रम, खोप कार्यक्रम, स्थानीय ग्रामिण कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यक्रम, बाखा, गाई, भैंसी प्रवर्द्धन अनुदान कार्यक्रम, व्यवसायिक पशु फार्म यान्त्रिकरण कार्यक्रम, गोठ सुधार कार्यक्रम जस्ता पशुपन्छी विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई प्राथमीकरण गर्दै लगिनेछ ।

९. संस्कृति तथा पर्यटन

- सशस्त्र जनयुद्ध तथा विभिन्न जनआन्दोलनबाट सहादत प्राप्त गरेका सहिद सन्तती तथा घाईते अपाङ्गबाट प्रभावित व्यक्तिहरूको सामाजिक जिवन प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक पहल कदमी गर्ने नीति लिईनेछ ।
- संविधान र संघीयता प्राप्तीका लागि आपनो ज्यान आहुती गर्ने सहिदहरूको सम्मान स्वरुप गाउँपालिकामा **एक सहिद पार्क निर्माण** गरिनेछ ।
- लिसंखु पाखर गाउँपालिकालाई उत्कृष्ट पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न यस क्षेत्रको कला, संस्कृती, रितिरिवाजहरूको राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रमा प्रचार प्रसार गर्नको लागि विभिन्न संचार माध्यमको प्रयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।
- आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटकहरूको संख्या वृद्धि गर्न पर्यटकहरू आउने पर्यटकीय मार्गहरूको सुधार गर्ने, होटल तथा अन्य सेवा उद्योगहरूको संख्या वृद्धि गर्ने, पर्यटन व्यवसाय गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने, होमस्टे हाउस सञ्चालन गर्न उत्प्रेरित गर्ने, पदयात्रीहरूको जानकारीका लागि ठाउँठाउँमा पर्यटकीय जानकारीहरू, उचाई तथा उक्त क्षेत्र भ्रमण गर्दा अपनाउनुपर्ने सावधानी तथा पुर्वतयारीका वारेमा जानकारी सहितका बोर्डहरू राख्ने कार्य शुरुवात गरिनेछ ।
- आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने नेपाल सरकारको नीति अनुरूप गाउँपालिकाको पर्यटकीय सम्भाव्यता अध्ययन, सांस्कृतिक सम्पदाको पहिचान, अभिलेखन तथा संरक्षण गराउने उद्देश्यलाई पर्यटन मार्फत गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोत अभिवृद्धि गर्ने तर्फ अग्रसर गराउँदै गाउँपालिकाको पर्यटन प्रवर्द्धन तथा सांस्कृतिक संरक्षण, प्रवर्द्धन र पहिचान गर्नका लागि **सांस्कृतिक तथा पर्यटन प्रोफाइल** निर्माण कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।

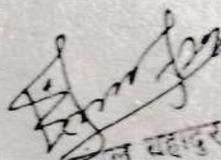
[Handwritten signature]
डा. बादुर विष्ट

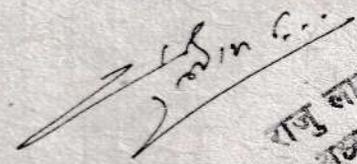
[Handwritten signature]
पृष्ठ १४

- विभिन्न भाषा, धर्म, जातजाति, साहित्य कला, संस्कृति, रहनसहन र भेष भुषालाई लिसंखु पाखर गाउँपालिकाको सम्पत्तिको रूपमा जरोर्ना एवम् सम्मान गर्दै मूल प्रवाहीकरण गरिनेछ। विभिन्न जातजातिका मौलिकताहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकास गरी **एक प्रज्ञा प्रतिष्ठान स्थापना** गरिनेछ।
- कला, साहित्य, भाषा, संस्कृतिको संरक्षण गर्दै सबै प्रकारका विभेदहरूको अन्त्यका लागि जोड दिइनेछ। लिसंखु पाखर गाउँपालिकालाई विभेदमुक्त उच्च सभ्यता युक्त क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ।
- गाउँपालिको संस्कृतिको प्रवर्द्धन, सम्बर्द्धन र संरक्षण गर्न आगामी ५ वर्ष भित्र एक **बहुसांस्कृतिक संग्रहालय स्थापना** गर्ने नीति लिईनेछ।

१०) **सुचना तथा सञ्चार प्रविधि**

- टेलीफोन प्रयोगलाई गुणस्तरीय अवस्थामा ल्याउनका लागि नेपाल टेलिकमसँग समन्वय गरी ल्याण्डलाईन विस्तार गर्ने र अन्य सेवा प्रदायकहरूको सेवालार्इ समेत गुणस्तरीय बनाउने तर्फ पहल गरिनेछ।
- **एउटा वडामा एउटा सार्वजनिक टेलिफोन** जडान गर्नेतर्फ आवश्यक पहलकदमी गरिनेछ।
- सम्पूर्ण वडाहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउदै अनलाईन मार्फत सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्थाका लागि आवश्यक पूर्वाधारको सञ्जालीकरण गर्ने नीति लिईनेछ।
- गाउँपालिकाको वेवसाईटलाई अद्यावधिक गर्दै सरोकावालाहरूलाई वेवसाईट मार्फत सुचित गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- स्थानीय सरकारको विकासका गतिविधिहरू प्रति नागरिक पहुँच वृद्धि गर्न सार्वजनिक सुनुवाई र रेडियो कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकता साथ संचालन गरिने छ।
- गाउँपालिकामा सुचना तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँच अभिवृद्धि गर्न **प्रत्येक गाउँ टोलमा इन्टरनेट तथा wifi** ल्याउन पहल गरिनेछ।
- गाउँपालिकालाई क्रमिकरूपमा प्रविधि मैत्री बनाउन सबै कार्यक्रमहरू हेर्न मिल्ने गरी **मोबाइल एपसको** विकास र सीसी क्यामरा जडान गरिने छ।
- गाउँपालिकाका सबै गतिविधिहरू रेडियो, पत्रपत्रिका, इन्टरनेट र सामाजिक सञ्जालजस्ता सञ्चार माध्यमबाट नागरिकहरूलाई सूचित गरिने छ।
- आ.व. ०७८/०७९ सम्म बनेका स्थानीय ऐन, नियमावली र कार्यविधिहरू समेटेर लिसंखु पाखर कानूनी सङ्गालो प्रकाशित गरिने छ।

 मनोज बहादुर विष्ट
 प्रशासकीय अधिकृत

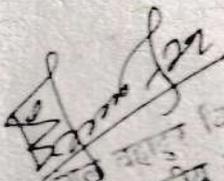

 राजु लामा
 अध्यक्ष

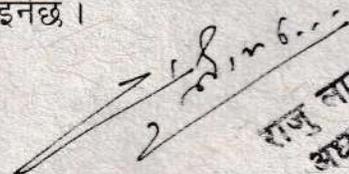

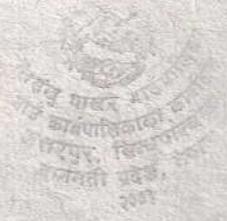
- पत्रकार महसङ्घ र गाउँपालिकाबीचको सहकार्य र समन्वयलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
उपस्थित सम्पूर्ण माहानुभावहरू,

११. शिक्षा

- यस क्षेत्रका सामुदायिक विद्यालयमा बालबालिकाको विद्यालय छोड्ने दर कम गर्न तथा गाउँपालिका बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयसम्म ल्याउनका लागि भर्ना कार्यक्रमहरू, अभिभावकको लागि जनचेतना कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ ।
- विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम, सबैका लागि शिक्षा, जीवनपर्यन्त शिक्षा, प्रौढ शिक्षा, चेलीवेटी शिक्षा, युवा शिक्षा, लगायतका कार्यक्रमहरूलाई अगाडि ल्याइनेछ ।
- वालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रम वालमैत्री विद्यालय, खेलै सिक्दै लगायतका कार्यक्रमहरूलाई समावेश गर्दै लगिनेछ ।
- **प्रत्येक वडामा एक ई-पुस्तकालय समेतको सूचना केन्द्र स्थापना** गरी समुदायमा हस्तान्तरण मार्फत सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- विद्यालयमा वालवालिकाको भर्नादर वृद्धि गर्न र विद्यालय छोड्ने दरलाई न्युनीकरण गर्न अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- **एक स्थानीय तह - एक प्राविधिक विद्यालय, एक स्थानीय तह - एक नमुना विद्यालय** जस्ता कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालनमा आवश्यक पहल कदमी गरिनेछ ।
- प्रदेश सरकारको सहकार्य र आर्थिक सहयोगमा **एक विद्यालय- एक नर्स** कार्यक्रमलाई थप गर्न आवश्यक पहलकदमी गर्दै क्रमिक रूपमा सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- उत्कृष्ट स्थान हासिल गर्ने विद्यालयलाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिइने छ । पालिका प्रथम हुने छात्र/छात्रालाई रु. १५/१५ हजार प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने तथा आफ्नो विषयमा ८० प्रतिशत विद्यार्थी उत्तीर्ण गराउन नसक्ने शिक्षकलाई मापदण्ड वा निर्देशिका तयार गरी नकारात्मक प्रोत्साहनको नीति लिइने छ ।
- पारिवारिक र आर्थिक समस्याको कारणवाट विद्यालयको शैक्षिक ज्ञान प्राप्त गर्नवाट वञ्चित टुहुरा र दलित वालवालिकालाई शिक्षाको मन्दिरमा प्रवेश गराउन **“टुहुरा र दलित वालवालिकाको साहारा अध्यक्ष”** कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा अध्ययनरत छात्राहरूलाई आवश्यक पर्ने सेनेटरी प्याड वितरण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गरी थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

राजु तामा
अध्यक्ष

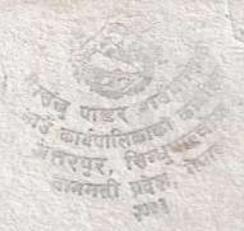

राजु तामा
अध्यक्ष

- सबै विद्यालयहरूमा कार्यरत बालविकास सहजकर्ता, कार्यलय सहायक र कार्यलय सहयोगीहरूको प्रोत्साहन तलबलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- यस गाउँपालिका अन्तरगत रहेका सम्पूर्ण सामूदायिक विद्यालयहरूमा प्रारम्भिक बालविकास देखि कक्षा ६ सम्म अध्ययनरत बालबालिकाहरूलाई स्थानीय स्तरमा उपलब्ध पोषण युक्त, स्वस्थकर, दिवा खाजा, खुवाउनको लागि घरेलु उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- विद्यालय परिसरमा अस्वस्थकर खाद्य सामग्रीहरू अर्थात पत्रु खाना (Junk Food) प्रयोगलाई पूर्ण रूपमा निषेध गर्दै दिवा खाजा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि निजि क्षेत्र तथा स्थानीय सरकारी, गैर सरकारी संघ संस्था र अन्य निकायहरू संग समन्वय र साभेदारी गरिनेछ।
- दिवा खाजा व्यवस्थापनमा दैनिक रूपमा कार्य सम्पादनमा सहजीकरण गर्न गराउने देखि व्यवस्थापन अनुगमनका लागि विद्यालयहरूलाई १ जना सम्पर्क शिक्षक (Focal Teacher) तोकी अनुगमन प्रणालीमा सुधार व्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरूलाई क्रमश समाधान गर्दै लगिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र एक प्राविधिक धारको विद्यालय र एक नमुना आवासीय विद्यालय निर्माण गर्ने अनुरूप श्री बुद्धोदय मा.वि.लाई प्राविधिक धारको विद्यालयको रूपमा विकास एवम् सुदृढीकरण गर्ने नीतिलाई प्राथमिकता दिइने छ।
- चालु शैक्षिक सत्र बाट लागु हुने गरी १०० पूर्णाङ्कको स्थानीय पाठ्यपुस्तक तयार गर्न उपसमिति बनाई जिम्मेवारी दिइएकोमा उक्त कार्य पूरा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ।
- भवन निर्माण सम्पन्न भएका विद्यालयहरूमा बेन्च, टेबल र कुर्सी क्रमिक रूपमा व्यवस्थापन गरिने छ। सबै तहका शिक्षकहरूलाई तालिमको व्यवस्था क्रमिक रूपमा गरिने छ। म्यूजिक शिक्षक, स्पोर्ट शिक्षक र नर्सिङ शिक्षक व्यवस्थापन गर्न पहल गरिने छ।
- भाषा नीति निर्धारण र मातृ भाषामा शिक्षा कार्यक्रम अघि बढाउन अध्ययन टोली गठन गरिने छ।
- माध्यामिक विद्यालयहरूलाई नियमित पाठ्यपुस्तकको अतिरिक्त १ ऐच्छिक प्राविधिक विषयको कक्षा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिने छ।
- सबै विद्यालयमा इन्टरनेट सेवा पुऱ्याइने नीति लिईनेछ।
- एक विद्यालय एक उच्चम कार्यक्रम थालनी गरिने छ। प्रारम्भिक बाल शिक्षालाई बालमैत्रि बनाउन आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।

मंगल बहादुर विष्ट
वि.अ.अ.अ.अ.

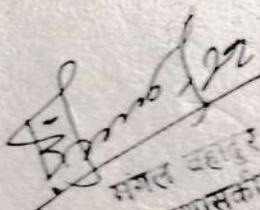
राजु बामा
अध्यक्ष

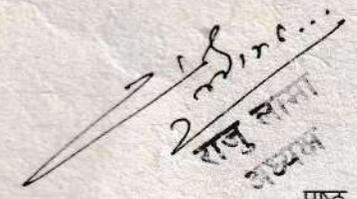

- गाउँपालिकाको शैक्षिक सुधार र सिकाई उपलब्धि अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिको **एक शैक्षिक योजना निर्माण** गरिनेछ ।
- पालिकाका सम्पूर्ण विद्यालयका विद्यार्थीको सर्वाङ्गण विकासको लागि पालिकास्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।

१२. स्वास्थ्य

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रमा सबै स्वास्थ्य चौकिहरूलाई क्रमश वर्थिड सेन्टरको स्थापना गर्नका लागि पहल गर्नुका साथै स्वास्थ्यकर्मीको बसाईलाई टिकाइराख्न उचित कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ ।
- नेपाल सरकारको नागरिक स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम, म स्वस्थ मेरो गाउँपालिका स्वस्थ जस्ता कार्यक्रमहरूलाई अगाडि ल्याइनेछ ।
- बाल मृत्युदर तथा मातृमृत्युदर घटाउन महिला स्वयंसेविकाहरू र ग्रा.स्वा.का.हरू परिचालन गरिनेछ ।
- युवा युवतीहरूको लागि यौन तथा एच.आइ.भि. एड्स शिक्षा, सरुवा रोगहरूको नियन्त्रणका लागि प्रचारप्रसार लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँघर क्लिनिक र खोप क्लिनिक संचालन कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाइने छ । साथै स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा ल्याव संचालन कार्यको समेत थालनी गरिने छ ।
- यस गाउँपालिकामा Birthing At Health Centre को अभियान सञ्चालन गरी यस गाउँपालिकालाई **घरमा बच्चा नजन्माउने** गाउँपालिकाको रूपमा घोषणा गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- क्यान्सर, मृगौला, मष्तिस्क तथा मुटु रोगीहरूको लागि उपचारमा आर्थिक सहयोग गर्न आन्तरिक श्रोतको केही प्रतिशत रकम प्रयोग गरिने छ ।
- आम लिसंखु पाखर वासीलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चता गर्नका लागि विरामी पर्दा काठमाण्डौ तथा धुलिखेल जानुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थाको न्यूनिकरण गरी गाउँपालिकावाटनै स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने अभिप्रायले स्थानीय तहमा ५, १० र १५ सैयाको अस्पताल निर्माण गर्नुपर्ने संघीय सरकारको नीति अनुरूप यस गाउँपालिकाको डाँडापाखर र अत्तरपुरमा ५ शैयाको अस्पताल निर्माण कार्य सम्पन्न गरी लिसंखु पाखर वासीलाई गाउँमै उपचार गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

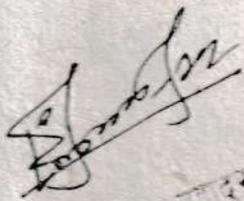

मन्त बहादुर विष्ट
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

राजु शर्मा
अध्यक्ष

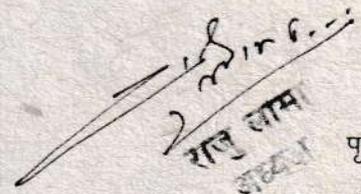
- जेष्ठ नागरिकहरूलाई घरघरमै गई नियमित स्वास्थ्य जाच गर्न घरघरमा स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा एक पटक विशेषज्ञ डाक्टर सहितको स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ।
- लिसंखु पाखर गाउँपालिका भित्रको स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गर्ने सेवालाई भरपर्दो र विश्वास योग्य बनाई आधारभूत प्रकृतिका स्वास्थ्य उपचार सेवा निःशुल्क गर्ने तथा प्राकृतिक चिकित्सा योग साधनाको विकासद्वारा लिसंखु पाखरवासीलाई स्वस्थ र निरोगी तुल्याउने नीति अङ्गीकार गरिने छ ।
- वर्तमान अवस्थामा पुऱ्याउँदै आएको स्वास्थ्य सेवालाई चुस्त, प्रभावकारी र भरपर्दो बनाउँदै लगिने छ ।
- लिसंखु पाखर गाउँपालिका पूर्ण खोप सुनिश्चितता भएको घोषणा भइसकेकोले यसको दीगोपनाको लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ।
- जीरो होम डेलिभरीको लागि ANC / PNC चेकअपलाई थप प्रभावकारी बनाउन प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइने छ ।
- महिला स्वयम् सेविकालाई प्रोत्साहन स्वरुप आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ,
- गर्भवती महिलालाई ३० दिनको फरकमा घुम्ती सेवाको सबै बर्थिङ सेन्टरहरूमा निःशुल्क भिडीयो एक्स रे सेवा प्रदान गर्ने नीति लिइने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिदैआएको निःशुल्क औषधी वितरण कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- मदिरा, धुम्रपान र जुवातासलाई न्यूनीकरण गर्न विभिन्न महिला समूह, क्लब, सहकारी, जनप्रतिनिधि, शिक्षक र सुरक्षा निकायको सहयोगमा चेतनामूलक कार्यक्रमहरू गर्ने उक्त कार्य गर्दा अवरोध पुऱ्याउनेसमूह व्यक्तिहरूलाई दण्डित गर्ने नीति लिइने छ ।
- सबै वडाहरूमा क्रमिकरूपमा स्वास्थ्य चौकीको पक्की भवन निर्माण कार्यको थालनी गरिने छ ।

१३. संस्थागत विकास तथा सुशासन एवं राष्ट्रसेवक कर्मचारी

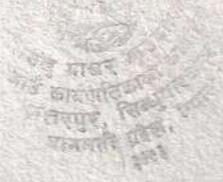
- कार्यालयले आफै र आफ्नो मातहतका कार्यालयहरू मार्फत प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारिता, गुनासो व्यवस्थापन, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, नागरिक वडापत्र, सुचनाको हकको प्रत्याभूति, पारदर्शिता, जवाफदेहिता, भ्रष्टाचार निवारण लगायतका कार्यहरूमार्फत

सुवा गाउँपालिका
स्वास्थ्य कार्यपालिका
अध्यक्ष

सुवा गाउँपालिका
स्वास्थ्य कार्यपालिका
अध्यक्ष

सुशासन अभिवृद्धि गर्ने खालका कार्यहरूलाई उच्च प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।

- यस गाउँपालिका अन्तर्गत काम गर्ने कर्मचारीहरूलाई काम गर्ने खालको वातावरण सिर्जना गरिनेछ,
- यस क्षेत्रमा कर्मचारी नियमित बस्ने, गाउँवासीको पिर मर्का सुन्ने, जनताको सेवाभाव जागृत गराउने र गाउँपालिकाका निर्णयहरूलाई अक्षरसः कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि तत्पर हुने अवस्थाको सिर्जना हुने वातावरण मिलाइनेछ ।
- विकट भौगोलिक क्षेत्रमा आई काम गर्नुपर्ने बाध्यता भएकाले यथाशक्य प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था मिलाउने तर्फ पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको कर्मचारीहरू मध्येबाट उत्कृष्ट कर्मचारी छनौट गरी हरेक वर्ष प्रोत्साहन स्वरूप सम्मान र पुरस्कृत गर्ने साथै गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा उक्त उत्कृष्ट कर्मचारीको फोटो राखिनेछ ।
- कानून विपरीत कार्य गरी आचरण उलंघन गर्ने तथा आफ्नो कर्तव्य पुरा नगर्ने कर्मचारीहरूलाई कानून अनुसारको दण्डको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सवै विद्यालय, गाउँपालिका र गाउँपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण कार्यलयहरूमा अनिवार्य रूपमा विद्युतिय हाजिरी मेसिनको प्रयोग गरी सुशासनको अभ्यासलाई वढावा दिईनेछ ।
- नागरिकमा रहेका विद्यमान गुनासाहरूलाई सुभावको रूपमा स्वीकार गर्दै भविष्यका मार्ग चित्र निर्माणमा प्रयोग गर्ने अभिप्रायले यसै आ.व. भित्र को कार्यक्रम शुरु गरी नागरिकका गुनासाहरू संकलन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

१४. युवा तथा खेलकुद

- मागमा आधारित युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई नियमित गरिने छ ।
- माग र चाहनाको आधारमा खेलाडीहरूलाई प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- गाउँपालिकास्तरीय एक रंगशाला निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको खेलकुद विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन खेलकुद नीति तर्जुमा गरी गाउँपालिका तथा वडास्तरीय **खेलकुद विकास समिति** गठन गरी खेलकुद विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिईनेछ ।

महेश बहादुर विष्ट
गाउँपालिका अध्यक्ष

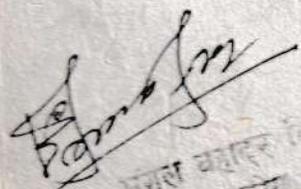
गाउँपालिका
अध्यक्ष पृष्ठ २०

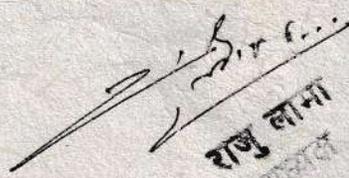

- गाउँपालिका भित्र अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको फूटबल ग्राउन्ड निर्माणको लागि पहल गरिने छ ।
- स्वस्थ र सिर्जनशिल युवाका लागि खेलकुद विकासगर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ, र खेलकुद विकासका पूर्वाधार बनाउने कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ ।
- **एक वडामा एक खेल मैदान निर्माण** गर्ने अभियानको थालनी गरिनेछ ।
- आपासी सदभाव कायम राख्न तथा विकासका गतिविधिहरूको अनुभव आदनप्रदान गर्न खेलकुद विकास कार्यक्रम मार्फत अन्तर्पालिका स्तरीय **"अध्यक्ष कप "** प्रतियोगिताको शुरुवात गरिनेछ ।
- युवाहरूलाई उपलब्ध स्रोत साधनको परिचालन गरी रोजगारी सिर्जनामार्फत गरिबी न्यूनीकरण गर्ने, युवाहरूलाई सिर्जनात्मक कार्यहरूमा उत्प्रेरित गर्ने, खेलकुदतर्फ प्रोत्साहन गर्ने खालका युवालक्षित कार्यक्रमहरू ल्याइने छ
- विदेशबाट फर्किएका युवा तथा अन्य युवाहरूलाई युवा स्वरोजगार कार्यक्रम मार्फत रोजगार मुलक उद्योग स्थापना र स्वावलम्बन रूपी व्यवसाय सञ्चालनमा अनुदान र आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१५. श्रम तथा रोजगार नीति

- स्थानीय तहभित्र श्रम तथा रोजगारको क्षेत्रहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी गाउँपालिकाभित्र रहेका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगार तथा स्वरोजगार बनाउनका लागि रोजगार **विज्ञ परिचालन तथा रोजगार नीति** ल्याइनेछ ।
- स्थानीय स्तरमै युवाहरूको उपस्थिति गराई उत्पादन मार्फत रोजगारीमा आवद्ध गराउन **अध्यक्ष गाउँ फर्क अभियान कार्यक्रम** सुरुवात गरिनेछ ।
- **सीप सिकौं, आत्मानिर्भरताका लागि उद्यमशील बनौं** भन्ने मूल नाराका साथ युवाहरूलाई रोजगारी सृजना तथा स्वरोजगार बनाउने नीति लिइनेछ । स्वदेश तथा विदेशको श्रम बजारको माग बमोजिम दक्षयुक्त जनशक्ति उत्पादनमा जोड दिदै राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय श्रम बजार संग आबद्ध गर्दै लगिनेछ । बैदेशिक रोजगारमा जाने युवाहरूलाई आवसीय, आबधिक र सघन सीपमूलक तालिम स्थायि सरकारले आफ्नै खर्चमा संचालन गर्ने र विभिन्न निकाय संग समन्वय गरी सीपयुक्त बनाइनेछ ।
- **लागानी गरौं, स्थानीय उत्पादनमा जोड गरौं** भन्ने मूल नाराका साथ स्थानीय सरकारले स्थानीय स्तरमै लगानी गर्ने वातावरण सृजना गर्ने नीति ल्याउनका साथै **उद्यमीहरूको लगानी सम्मेलन**

 राजु लामा
 प्रशासकीय अधिकृत

 राजु लामा
 प्रशासकीय अधिकृत

गर्नेछ । वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त आम्दानी, सीप, अनुभव र प्रविधिलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा उपयोग गर्ने आवश्यक कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

- गाउँपालिका भित्रका गरिबी तथा विपन्न कम्तिमा २०० जना युवाहरूलाई रोजगारी प्रदान गर्ने **अध्यक्ष सीप विकास तथा रोजगार कार्यक्रम** संचालन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक सस्थागत तथा कानूनी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- **स्वदेशमै रोजगार गरौं** भन्ने नाराका साथ गाउँपालिका भित्रका युवाहरूलाई हरेक वर्ष श्रम बजारमा प्रवेश गर्ने तर रोजगारीको अवसरबाट बञ्चित युवाहरूलाई कृषि क्षेत्र तथा नविन उद्यम मार्फत स्वरोजगार बनाउन सीप, स्रोत र साधन उपलब्ध गराउने गरी **सिक्दै, कमाउँदै** कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
- बेरोजगार सूचिमा सूचिकृत बेरोजगारहरूलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत प्रत्याभूति गराई तोकिएका स्थानहरूको विकासको काममा सहभागी गराउनका साथै गाउँपालिकाबाट संचालित सबै किसिमका श्रम मूलक कार्यहरूमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- मर्यादित रोजगार, संवैधानिक अधिकारको नीति मार्फत समुदायमा रहेका गरिव तथा विपन्न श्रमिक वर्गलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अर्न्तगत श्रमको अनुदान प्रदान गरी श्रमिक उत्थान र रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्दै विपन्न श्रमिक वर्गलाई जिविकोपार्जनमा टेवा पुऱ्याइनेछ ।
- गाउँपालिकाको सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रक्रिया विद्युतिय प्रणालीमा चालु आ.व वाट गईसकेको अवस्थामा सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढिकरण आयोजनालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरी थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।

१६. उद्योग तथा व्यवसाय

- पुनः निर्माण कार्यमा देखिएको पुन निर्माण सामाग्रीको अभावलाई न्यूनिकरण गर्न यस गाउँपालिकाभित्र रहेका निर्माणजन्य सामाग्रीहरू उत्पादन गर्ने उद्योगहरूलाई कानूनी दायरा भित्र ल्याई संचालनको लागि आवश्यक संरक्षण, सहजीकरण र सरलिकरणका नीतिहरू अवलम्बन गरिने छ ।
- उद्योग, व्यवसायको विस्तार संगै बढ्दै गएको गुणस्तरहिन उपभोग्य वस्तुको वितरणमा नियन्त्रण गरी आम उपभोक्तालाई गुणस्तरीय उपभोग्य वस्तु उपलब्ध गराउन बजार अनुगमनलाई तिब्रता दिई दोषीलाई कानूनी कठघरामा उभ्याउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकामा उत्पादन हुने खाद्य बस्तुहरूलाई बजारीकरण गरी पर्याप्त रोजगारी श्रृजना गर्ने उद्देश्यले यसै गाउँपालिकाको वडा नं ४ को सिक्रेमा संघीय सरकारको सहयोगमा **एक**

[Handwritten signature]

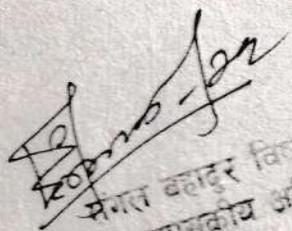
[Handwritten signature]
राजु लाम
अध्यक्ष पृष्ठ २२

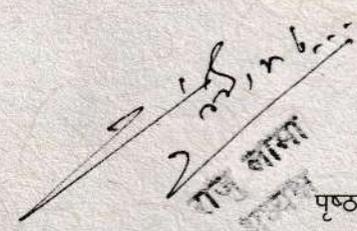
औद्योगिक ग्राम स्थापनाका लागि प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न भइसकेको अवस्थामा यसै आ.व. देखि निर्माण कार्य थालनी गरिनेछ ।

- गरिवि निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत गाउँपालिकामा उत्पादन हुने खाद्यान्न बस्तुलाई बजारीकरण गर्न तथा पर्याप्त रोजगारी श्रृजना गर्ने उद्देश्यले यस गाउँपालिका भित्र लप्सी तथा अदुवा प्रसोधन केन्द्र, मकै, कोदो, गहुँ, फापर, सिस्नु, टिमुर जस्ता उत्पादन मूखी बस्तुहरूको प्याकिङ्ग तथा बजारीकरण जस्ता **लघु तथा घरेलु उद्योग स्थापना** गर्न आवश्यक पहल कदमी गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको रोजगारी सिर्जनाका लागि स्लेट ढुङ्गाको खानी उत्खनन तथा सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- उद्यमीहरूको प्रतिस्पर्धा बढाई गाउँपालिकामा उद्योग व्यावसाय मार्फत रोजगारी सिर्जना गर्न हस्तकला र कृषिमा आधारित **एक लगानी सम्मेलनको** आयोजना गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र अवैधानिक रूपमा संचालित हुदै आएका मदिरा पसल तथा व्यावसाय लाई निरन्तर अनुगमन गरी दर्ता गर्न बाध्यात्मक बनाईनेछ । साथै **एक वडामा एक बैधानिक मदिरा पसल** सञ्चालन गर्न अनुमति दिईनेछ र उक्त व्यावसायलाई करको दायरामा ल्याई आन्तरिक राजश्व सँग जोडने नीति लिईनेछ ।

१७. वन वातावरण तथा भु संरक्षण

- घरवाट निस्कने फोहोरको वर्गिकरण गरी प्राङ्गारिक मल बनाउने ज्ञान **हेलो सरकार** सिप र प्रविधि प्रदान गरी फोहोरवाट मोहर कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- **"मेरो घर सफा घर मेरो समाज सफा समाज"** भन्ने नाराका साथ सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- जलवायु परिवर्तनले विश्वलाई नै चुनौति दिइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा जलवायु परिवर्तनलाई तल्लो तहबाट नै सामना गर्ने खालका गतिविधीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- जलवायु अनुकूलित विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी हरित अर्थतन्त्रको प्रवर्द्धन गर्न पहल गरिनेछ । यसका लागि जलवायु परिवर्तन सँग सम्बन्धित क्षेत्रमा कार्य गर्ने विभिन्न निकाय सँग सहकार्य गरी अगाडि बढ्ने नीति अख्तियार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र विषादीहरूको प्रयोग न्यूनीकरण गर्ने तथा प्लाष्टिकको प्रयोगलाई रोक लगाउने तर्फ कडा कदम चालिने छ ।

सगर बहादुर थापा
समाज प्रशासकीय अधिकृत

सगर बहादुर थापा
पृष्ठ २३

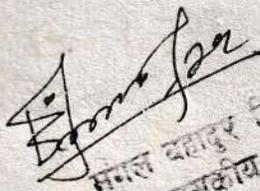
- हरित विकासको अवधारणालाई अवलम्बन गरी दिगो विकास प्राप्तिका लागि **“विगारेर हैन, सिंगारेर विकास गरौं”** भन्ने नीतिलाई प्रत्येक पूर्वाधार विकासको चरणमा प्रयोग गर्दै लगिनेछ ।
- वन उपभोक्ता समूहसँगको समन्वय र सहकार्यमा वन संरक्षण, वृक्षारोपण, वन विविधीकरण, भू-क्षय नियन्त्रण, उद्यान निर्माण, खाली तथा सामुदायिक वनमा जडिबुटी प्रवर्द्धन जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरी वन, वातावरण तथा भू-संरक्षणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- वन वातावरण तथा पर्यावरण एवम् जैविक विविधता संरक्षणका लागि गाउँपालिकाका सामुदायिक वनमा **भाडी सुधार कार्यक्रम, वृक्षारोपण कार्यक्रम** जस्ता नीतिहरू अपनाइनेछ ।
- वन तथा पर्यावरण मार्फत पर्याप्त रोजगारी श्रृजना गर्न जडिबुटी खेती प्रविधि प्रवर्द्धन, विस्तार तथा बजारीकरण कार्यक्रम तथा वन वातावरण तथा **जैविक विविधता पार्क निर्माण, वनस्पति उद्यान, बरौँचा निर्माण** गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वातावरण प्रदूषण नियन्त्रण तथा हरियाली क्षेत्र निर्माणका लागि सडक क्षेत्रको दुवै छेउतिर वृक्षारोपण कार्यक्रम संचालन गरी **हरिल सहरको अवधारणा** अघि बढाइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक वनको पहिचान र अभिलेखिकरण गरी सामुदायिक वनबाट गाउँपालिका क्षेत्र बाहिर काठको पैठारी र निकासी कार्यलाई नियन्त्रण गर्न गाउँपालिकाले एक वन नीति तर्जुमा गरी काठको पैराठी निकासीलाई उचित करको दायरामा ल्याई वन संरक्षणका लागि एक कार्यदल गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।

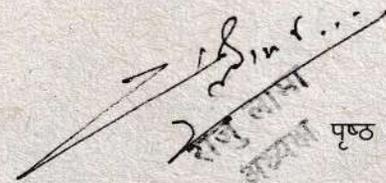
१८. **दैवी प्रकोप तथा विपद् व्यवस्थापन:**

- गाउँपालिका भित्र कुनै पनि किसिमको दैवि प्रकोप भई विपद् व्यवस्थापन गर्नुपर्ने अवस्था आउँदा खर्चको प्रबन्ध गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरी विपद् व्यवस्थापन कोषमा संकलित रकमबाट विपद प्रतिरोधी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी विपदबाट हुने क्षति न्यूनिकरण गर्ने तर्फ गतिशिलता प्रदान गरिनेछ ।
- विपदको पूर्व सूचना प्रणाली विकास गरी क्षति न्यूनिकरणका लागि विपद पूर्व तयारी, खोज, उद्धार, राहत र पुनर्स्थापनाका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१९. **सहकारी**

- सहकारी संस्थाहरूलाई सहकारी मूल्य मान्यता, सिद्धान्त र प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम सञ्चालन गर्न जोड दिइने छ ।

 Binod
 महासचिव
 प्रशासकीय अधिकृत

 Binod
 महासचिव
 प्रशासकीय अधिकृत

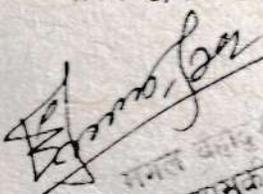
- निष्कृत रहेका सहकारी संस्थाहरू नियमित गर्न पहल गर्ने । सकृत नभएमा प्रकृत्या पुन्याएर खारेज गरिने छ ।
- नियमित रूपमा सञ्चालन भएका सहकारीका पदाधिकारी र सदस्यहरूको क्षमता विकास गर्न तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्र उत्पादन भएका कृषि वस्तुहरू र अन्य उत्पादित वस्तुहरूलाई बजारीकरण गर्ने कार्यमा इच्छुक सहकारीलाई सडयोग गरिने छ ।
- सहकारीको माध्यमबाट आर्थिक विकास र स्वरोजगारी सिर्जना गर्न वडा वडामा नमुना सहकारी विकास गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।
- सहकारी ऐन नियम बमोजिम सञ्चालन भै कार्यक्षेत्रका ७५ प्रतिशत घरधुरी आबद्ध गर्न सफल तथा सदस्य सेवामा कृतशील सहकारीहरूलाई मापदण्ड बनाई कदर सम्मान गरिने छ ।
- सहकारी एकीकरण (मर्ज) गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
- नेपाल बैकसँग पालिकाको अग्रसरतामा सम्भौता गरी विभिन्न उद्यम व्यवसाय सञ्चालन गर्न सहूलियत ऋण प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

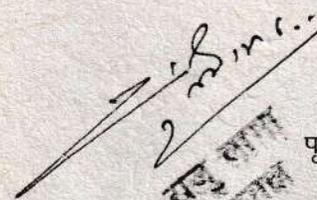
(२०) भूमि नीति

- नापी गर्न बाँकी रहेको सिक्रे वस्तिको जग्गा नापी गराउने पहलकदमीलाई निरन्तरता दिइने छ । यस्तै प्रकृतिका अन्य वडामा रहेका जमिनहरूको नापी गर्न पहल गरिने छ ।
- बाँभो राखिएको जग्गा जमिन आवादी बनाउन कार्यविधि बनाएर कार्यान्वयन गर्न पहल गरिने छ ।
- गुठी जग्गाको हक कायम गर्न पहल गरिने छ । सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गा बिस्तारै हडप्टै जाने कार्य बढिरहेकोले यस्तो कार्यलाई नियन्त्रण गर्न जग्गाको तथ्याङ्क उतार गरी कार्यवाहीको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- मोहीको अधिकार कायम गर्न पहल गरिने छ ।
- भू-उपयोग नीति बनाई भूमी उपयोग र व्यवस्थापनको कार्य थालनी गरिने छ ।

(२१) भूकम्प पछिको पुनर्निर्माण

- भूकम्प पछिको पुनर्निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने छ ।
- मठ-मन्दिर, गुम्बा, चर्च र विद्यालयहरू निर्माण कार्य आगामी ५ वर्ष भित्र सम्पन्न गर्न पहल गरिने छ ।

 जगत बस्नेत
 प्रशासकीय अधिकृत

 जगत बस्नेत
 प्रशासकीय अधिकृत पृष्ठ २५

२२ सरकारी - नीजी साभेदारी कार्यक्रम

विभिन्न सरकारी निकाय, गैरसरकारी सङ्घसंस्था, प्राइभेट समूहहरूसँग प्रस्तावना तयार गरी आय-आर्जन लगाएतका परियोजना साभेदारीमा सञ्चालन गरिने छ ।

२३ गैरसरकारी सङ्घसंस्थासँग समन्वय

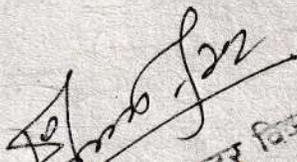
गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, सहकारी, वन तथा वातावरण, महिला तथा बालबालिका क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू आपसी समन्वयमा सञ्चालन भै आएका गैरसरकारी सङ्घसंस्थाहरूसँग आपसी समन्वय र सहकार्यमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।

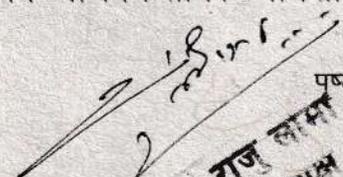
(२४) खाद्य तथा पोषण सुधार कार्यक्रम

नेपाल सरकार खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुधार आयोजना अन्तर्गत खाद्य सुरक्षा तथा उन्नत पोषण सुनिश्चित गर्ने र दिगो कृषि प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यका साथ सञ्चालन भएको खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।

२५. विविध

- सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण गरी निजी प्रयोजनको लागि भोगचलन गर्ने नागरिकहरूलाई स्व-घोषणा मार्फत उक्त जमिन खाली गर्न सुचना मार्फत अनुरोध गरिनेछ ।
- सुचनालाई वेवास्था गरी कसैले सार्वजनिक जग्गाको भोगचलनलाई निरन्तरता दिएमा गाउँपालिकाले उक्त जमिन खाली गराई बालबालिका मनोरञ्जन पार्क, फलफुल वंगैचा लगायत माटो सुहाउदो अन्य कृषि जन्य उत्पादनमा प्रयोग गर्ने नीति कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सडक छेउछाउमा नव निर्माण हुने घरहरूले अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाले तोकेको मापदण्ड बमोजिमको निश्चित जमिन छोडेर वासस्थान निर्माण गर्नु पर्ने प्रावधान कडाईका साथ लागू गरिने छ । सो मापदण्ड विपरित आवास निर्माण गर्ने नागरिकहरूलाई गाउँपालिकावाट प्रदान गरिने पानी, विजुली लगायतका अन्य सेवाहरूवाट वञ्चित हुने बाध्यात्मक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- उपभोक्ताको स्वास्थ्य सुविधा र आर्थिक हित कायम राख्न, उपभोग्य वस्तु वा सेवाको गुणस्तर, परिमाण एवं मुल्यको अनियमिताबाट उपभोक्तालाई संरक्षण प्रदान गर्न, थोक तथा खुद्रा विक्रि स्थल र उपभोग स्थल लगायतका ठाउँहरूमा वस्तु वा सेवाप्रदायक वा विक्रेताको व्यावसायिक

सुदूर पश्चिम प्रदेश

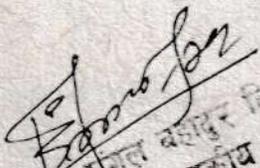

पृष्ठ २६
राजु लामा
प्रमुख

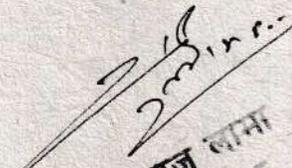
कारोवारको दर्ता, नविकरण, आपूर्ति, मुल्य, गुणस्तर, नापतौल, विज्ञापन लगायतका व्यापारिक क्रियाकलापको नियमन गर्न एक बजार अनुगमन नीति तयार गरी बजार अनुगमन गरिनेछ ।

अन्त्यमा;

आर्थिक वर्षको अन्त्यमा आएर असारै विकास गर्ने परिपाटीको अन्त्य गर्दै यसको लागि आर्थिक वर्षको शुरुमा नै योजना बनाएर काम गर्न शुरु गर्ने र समयमा नै गाउँपालिकाका सबै कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरी संघीय सरकारको सुखी नेपाली समृद्ध नेपालको परिकल्पनालाई सार्थकता प्रदान गर्न शिक्षा र कृषि केन्द्रित बजेट मार्फत आफूना नागरिकहरूलाई व्यवसायिक बनाउँदै आत्मनिर्भरता तर्फ अग्रसर बनाउने उद्देश्यले यस वर्षलाई **"स्वरोजगार नागरिक उत्पादनको प्रयास"** वर्षको रूपमा मनाउने नीति अवलम्बन गरेको छ ।

यसै नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसाथ गर्दै यस गाउँपालिकाका स्थानीय बासि, समाजसेवि तथा जनप्रतिनिधिहरूले दृढ इच्छा र शक्तिले लागेमा यस गाउँपालिका समृद्ध लिसंखु पाखर गाउँपालिका हुन धेरै समय कुनै नपर्ने विश्वास हामिले लिएका छौं । **"सानो लक्ष्य लिनु अपराध हो महान् लक्ष्य राख्नु"** भन्ने भनाईलाई मनन् गर्दै सामाजिक सद्भाव र एकताबाट सामुहिक रूपमा विकासको खोजीमा जुट्नु पर्छ तवमात्र कोरोनाले निम्त्याएको प्रतिकुल अवस्थाको बावजुत विकासको रथ अघि बढाउन सकिन्छ भन्ने हाम्रो मान्यता रहि आएको छ । स्थानीय सरकारको नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको क्रममा विविध समस्या आईपर्न सक्छन् कुनै पनि समस्याको समाधान कानूनी तवरबाटै हुनुपर्छ । **बल र छल सदैव घातक मात्र हुन्छ** र अन्तत यसले निम्त्याउने जटिलता मात्र हो । त्यसैले जटिलताको अन्त्यको लागि यो नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा लिसंखु पाखर गाउँपालिकाको भुगोलभित्र गोलबद्ध आम नागरिक बुद्धिजीवी, आमा-बुवा, दाजु-भाई, दिदी बहिनी, जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी वर्ग सबै बल र छलको कदम बाट टाढा वसी एकतावद्ध भएर अगाडी बढि **"स्वरोजगार नागरिक उत्पादनको प्रयास"** वर्षलाई सार्थकता प्रदान गरौं भन्ने संकल्पको हामीले आशा गरेका छौं । उच्च मनोबल, सामाजिक एकता, आपासी सहयोगात्मक भावना र पलपलको सर्तकताले मात्र लिसंखु पाखरको समृद्धि प्राप्त हुनेहुँदा आम लिसंखु पाखरवासी यस कार्यमा दृढ संकल्पित हुँदै लिसंखु पाखरको समृद्धिको प्रयासमा हातेमालो गर्न तयार रहनुहुनेछ भन्ने अपेक्षा समेत हामीले गरेका छौं । अवस्था प्रतिकुल छ तथापि विकासरूपी आशाको दियोमा इन्धन नथपी रहन हामी सक्दैनौं र विकासरूपी दियोको इन्धन भनेको यसका उपभोक्ताहरू नै हुने हुँदा यस नीति तथा कार्यक्रमको सतहमा टेकेर बन्ने सम्पूर्ण योजनाहरूको सफल कार्यान्वयनमा आम उपभोक्ताहरूको सक्रिय सहभागिताको अपेक्षा गर्दछु । विकासबाट वञ्चितका कारण विचलित आम नागरिकका मुहारमा

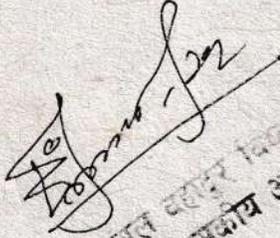

उमल बहादुर विष्ट
गाउँपालिका अध्यक्ष

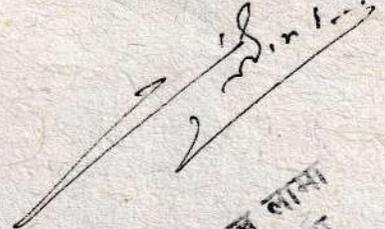

राजु लामा
गाउँपालिका अध्यक्ष

पाखर
विकास
रपुर, सिन्धु
प्रदेश

कहिल्यै नमेटिने खुसी वितरणमा हामी सदैव दत्तचित्त भएर अधि बढ्ने कुरामा विश्वस्त रहँदै स्थानीय सरकारको विकास अभियानमा सहकार्यमा जुट्न आम लिसंखु पाखर वासीलाई तयार रहन अनुरोध गर्दछु ।

धन्यवाद †

मानल बहादुर बिष्ट
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

राजु लामा
अध्यक्ष